І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: в Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 131. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 12-го ЛИПНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 12, 1962 No. 131. VOL. LXIX.

АМЕРИКА З УСПІХОМ ПЕРЕВЕЛА ІСТОРИЧНУ ПРОБУ З КОМУНІКАЦІЙНИМ САТЕЛІТОМ

Сателіт Телстар доказав можливіст ь ґльобальних телевізійних передач

Вашингтон. — День 10-го липня ц. р. буде історичною датою для комунікаційних засобів людини, бо в тому дні о год. 4.35 перед полуднем за літнім ощадностевим часом вдалося з повним успіхом вислати перший комунікаційний сателіт „Телстар", який мав відбирати і передавати на Землю розмови та образи. Перша проба була така успішна, що і в Европі, а не тільки на терені ЗДА, як початково пляновано, чути було розмову і видко було картини, які передавав з висоти понад 3.000 миль над Атлантиком сателіт Телстар. Телевізійні передачі надавали із наземної стації в Ендвері в Мейні до стації на побережжі Франції. Ці телевізійні передачі були такі ясні, немов вони приходили із стації у Франції ,віддаленої на кільканадцять миль, а не з-за океану. із стейту Мейн у ЗДА. Ці перші телевізійні передачі могли бачити й чути мільйони американців, бо їх передавали три найбільші американські радіові й телевізійні стації. Перші передані телевізійні фота були зроблені з віцепрезидентом Джансоном та з іншими урядовцями, які були в бюрі у Вашингтоні. Глядачі бачили також на телевізії американський зоряний прапор та чули пісні „Америка ди бютифул" і американський гимн. Віце - президент Джансон назвав цей успіх „ще одною новою американською перемогою над космічними просторами". Джансон підкреслив в короткій своїй промові, що це є успіх вільної ініціятиви та вільної неконтрольованої економіки, бо сателіт збудований приватною фірмою. 15 годин після випущення сателіт Телстар доказав, що є можлива історичної ваги зміна в ґльобальній комунікаційній системі. Сателіт передав першу 37-мінутову телевізійну передачу, в якій була розмова віцепрезидента Джансона і головою Американської Телефонічної і Телеграфічної Компанії — Фредеріком Р. Кепелом та телевізійну програми одержані з Франції і Англії. Англійська частина програми на телевізії не виходила так чисто, як французька. Досі не можна було передавати телевізійних програм безпосередньо до Европи, бо світло йде простими лініями, а Земля є округла, і тому авдиції не доходили на европейський континент. Відтепер ця перешкода усунена, і можна буде передавати живі телевізійні передачі до всіх частин світу. Комунікаційні сателіти будуть ужиті для пересилання телефонічних розмов і телеграфічних депеш.

Ось головні дані про сателіт Телстар: він має форму 34.5-цалевої кулі, важить 170 фунтів і складається з 15.000 частин. Запляновани була найвища висота кружляння — 3.450 миль; найнижча — 575 миль. Час одного кружляння довкола Землі — 158 мінут. Передбачена довгота його „життя" — два роки. Випущено цей сателіт в космічні простори за допомогою трискладової ракети — Тор-Дельта. Ціль цього сателіта — випробувати комунікацію на коротких хвилях в космічних просторах та вивчати впливи радіяції і дрібних метеоритів на сателіти. Перші проби мали дати досвід в передаванні голосу, телевізії та фотографій за допомогою сателіта Телстара між наземними стаціями в Ендовері, Мейн. і в Голмделі, Н. Дж. Це сталося вже 10-го липня увечері. Пізніше, через тиждень мають відбутися перші проби передач між наземною стацією в Ендовні і Західньою Европою. Сателіт Телстар має 600 телефонічних ліній і один телевізійний канал. Сателіт Телстар є власністю Американської Телефонічно - Телеграфічної Компанії, яка витратила на його будову один мільйон долярів. Його запроєктували ті письменники, які пишуть наукові повісті. Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація випустила цей сателіт своїми заходами за винагородою $2.7 мільйона. Крім сателіта Телстар мають бути вжиті до космічної комунікації ще й три інші сателіти в пізнішому часі: Релей, Синком і Ехо. Ціль цієї програми є, за словами президента Кеннеді — „об'єднати телеграфом, телефоном, радієм і телевізією цілий світ" Ці всі названі сателіти є надавчими стаціями, але вони діють різними способами. Телстар, Релей і Синком є так звані „активні" сателіти, бо вони приймають сиґнали, використовують їх і передають на Землю. Сателіт Ехо є „пасивним", бо від нього тільки відбиваються сиґнали і вертаються на Землю. Американський успіх в дні 10-го липня свідчить про те, що ЗДА ведуть перед в цій ділянці дослідів над космічними просторами, хоч совєтські науковці від часу свого першого „Спутніка" вихвалялися тим, що вони перші збудують комунікаційний сателіт для передавання телеграм, телефонів і телевізій. Перший говорив про це проф. Катасф в 1957-му році, а проф. Аріо Шпернфельд надрукував у серпневім числі „Правди" 1961 статтю, в якій обговорював совєтський плян випустити комунікаційний сателіт довкола Землі, який літав би на висоті — 223.000 миль.

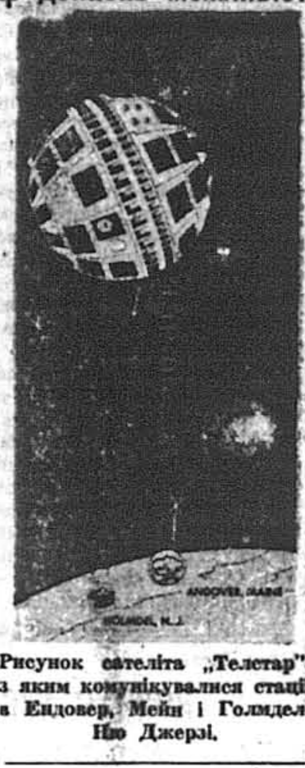

Рисунок сателіта „Телстар", з яким комунікувалися стації в Ендовер, Мейн і Голмдел, Ню Джерзі.

В АМЕРИЦІ

• **Президент Кеннеді** передав президентський яхт Крайовій Науковій Фундації, яка переробляє його коштом $500 000 для наукових цілей. Науковці на цьому яхті, що називається Вілліямсбурґ, будуть переводити біологічні досліди в рямках Міжнародної Експедиції по Індійському океані.

• **Моторова Компанія Форда** минулого тижня випродукувала мільйонове авто в цьому календарному році. Компанія старається надігнати ті втрати в продукції, які виникли внаслідок страйку, що тривав два тижні й червні цього року. Компанія Дженерал Моторс вже два тижні тому випродукувала двомільйонове авто і тепер продукує третій мільйон.

• **Голова Ради Директорів Міжнародного Монетарного Фонду** Пер Якобссон заявив, що економіка ЗДА не зближається до рецесії, бо бизнеси в цій країні будуть постійно зростати і в найближчих місяцях.

• **Сенаторка республіканка** зі стейту Мейн Марґарет Чейс Смит заявила, що немає на високих становищах відповідного числа жінок. Під цим оглядом всі президенти однаково діють і не дають жінкам праці: Рузвелт, Труман, Айзенгавер і Кеннеді.

У КОНҐРЕСОВОМУ ПРОТОКОЛІ ОПУБЛІКОВАНО БІБЛІОГРАФІЮ АНГЛОМОВНИХ КНИЖОК ПРО УКРАЇНУ

Вашингтон. — У Конґресовому Протоколі (Рекорді) з 2-го липня ц.р. надруковано повних сім сторінок „Вибраної бібліографії про Україну та інші не-російські народи в Совєтському Союзі". Пропозицію на внесення цієї бібліографії до Конґресового Протоколу подав відомий приятель українців сен. Еверет Дірксен з Іллиной, з ініціятиви голови УККомітету проф. Лева Добрянського. У вступних заввагах сен. Дірксена підкреслено важливість поданих в бібліографії праць для пізнання „найслабшого місця" агресивної комуно-московської імперії — поневолених нею не-російських народів, у першу чергу України. Сен. Дірксен також подав, що бібліографія була зібрана д-ром Олександром Соколишиним, професійним бібліотекарем з Ню Йорку, проредагована ред. Вол. Душником та перевірена і приготована до публікації проф. Левом Добрянським. Опублікування цієї бібліографії в урядовому протоколі Конґресу ЗДА має величезну вартість і значення для поширення правди про Україну.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ АКТИВНУ УЧАСТЬ У ВІДЗНАЧУВАННІ ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Згідно з рекомендацією Конґресу ЗДА в 1959-му році, цього року, як і в трьох попередніх, один тиждень в липні призначений як Тиждень Поневолених Націй. Цього року цей Тиждень відбудеться від 15 до 21-го липня. Передбачається, що також і цьогорічний Тиждень Поневолених Націй буде, згідно з рекомендацією Конґресу, проголошений Президентом ЗДА. Тим часом, в багатьох містах пороблено підготову до відповідного відзначення цього тижня. Українські Громади в Ню Йорку, Філядельфії, Шикаґо, Питсбурґу, Пасейку та багатьох інших міст приготовляють свою активну участь у тих відзначуваннях. В Ню Йорку маніфестація з нагоди Тижня Поневолених Націй відбудеться в Ситі Гол у вівторок, 17-го липня, з участю представників міста і громадських організацій. Головну промову виголосить діючий заступник посадника міста, а між промовцями . представниками громадських організацій є адвокат Степан Ярема та ред. Вол. Душник. Церемонія відбудеться вполудне. В неділю 15-го липня в багатьох церквах різних віровизнань будуть відправлені врочисті Богослуження на інтенції поневолених Москвою націй. Богослуження в катедрі св. Патрика о год. 10-ій перед полуднем відправить кардинал Спелман. Великі врочистості для відзначення Тижня Поневолених Націй відбудуться в неділю 15-го липня в Шикаґо, з участю українців та інших національних груп. Багате програмою маніфестаційне зібрання відбудеться в Бенд Шел в Ґрент Парк о год. 2-ій по полудні. Тієї ж неділі, 15 липня, врочистою маніфестацією та при активній участі українців відзначить Тиждень Поневолених Націй місто Пітсбурґ. Маніфестація відбудеться в Кеннівуд парку і головним промовцем на ній буде голова Крайового Комітету Тижня Поневолених Націй, проф. Лев Добрянський. Губернатор Пенсилвенії та посадники міст стейту видали з цієї нагоди відповідні проклямації.

Колишній секретар армії Стар проти централізму в департаменті оборони

Вайт Сулфур Спрінґс, Вест Вірджінія. — Колишній секретар армії Елвіс Дж. Стар заявив в інтерв'ю, що департамент оборони вирішує важливі справи сам, не нараджуючися з секретарями окремих родів зброї. Стар зрезиґнував із свого становища, щоб стати президентом Індіянського стейтового університету. Він хвалив здібності секретаря оборони МекНамари, але висловив застереження, що „ми не розвинемо такої системи влади, яку впроваджує МекНамара". Новий секретар армії Сайрус Р. Венс склав присягу в четвер 5-го липня, а Стар перебрав свій уряд у понеділок 9-го липня. Стар сказав, що він не критикує МекНамару тому, що залишає свій пост в Пентаґоні, бо він має кращі умови праці в Індіянському університеті. Старові не подобалося те, що секретар оборони минулого року сам переглянув всі 500 пунктів оборонного бюджету. Деякі пункти вирішували долю соток мільйонів, а інші тільки кількох тисяч. Департамент оборони, казав Стар. — це завеликий бизнес, щоб його міг вести один, хоч би і найздібніщий секретар оборони.

Сен. Гомфрі заявляє, що уряд прихильно ставиться до проєкту зменшити податки в цьому році

Вашингтон. — Після конференції з президентом Кеннеді сенатор-демократ із Міннесоти Гюберт Гомфрі заявив журналістам, що президент Кеннеді і секретар скарбу Даґлес Діллон щораз прихильніше ставляться до проєкту бизнесменів і представників робітництва в цьому році зменшити прибуткові податки на яких $5 більйонів, щоб скріпити економіку країни. Президент Кеннеді заявив був на пресовій конференції, що він хотів би зменшити податки аж від 1-го січня 1963-го року. Але тепер він змінив свою думку і гадає, що, можливо, треба буде зменшити податки вже в цьому році. Таке саме становище займає і секретар скарбу Діллон, який турбується тим, що роздрібний продаж товарів зменшився на два відсотки в двох попередніх місяцях травні і червні. Уряд покищо не вносить проєкту про зменшення податків, керуючися не так економічними, як політичними мотивами. Уряд боїться, що коли цього року Конґрес ухвалить закон про зменшення податків, то він не схоче в 1963-му році ухвалити тієї широкої податкової реформи, яку уряд вже віддавна плянує. Проти зменшування податків є голова Сенатської Фінансової Комісії Гаррі Ф. Бирд, який твердить, що не можна зменшувати податкі, коли є дефіцитний буджет.

• **В катастрофі** під час зудару трьох авт в Брендівайні, Мериленд, згинуло 8 осіб у віці від 15-ох до 22-ох років. Під час катастрофи 22-річна жінка Джови Балл народила дитину, яка також згинула.

БЕН КЕДДА ЗАКЛИКАЄ ДО ЄДНОСТИ

Провідники альжирських націоналістів, прем'єр Бен Кедда (з правого боку) і Белкасем Крім під час масового зібрання, на якому вони закликали до національної єдности і згоди.

Альжирські націоналісти не можуть погодитися, переговори перервано

Рабат. — Переговори між представниками двох фракцій в Тимчасовому Альжирському Уряді, започатковані в понеділок дня 9 липня ц. р. не довели до нічого і вже у вівторок увечері їх перервано. Політичні альжирські кола заявляють, що розмови будуть продовжуватися, але після того, як провідники усіх військових округів Альжиру з'ясують свої погляди на суттєві в цьому спорі справи. Повідомлення про перервання переговорів вийшло з із оточення віце-прем'єра Бена Беллі. Згідно із твердженням осіб, зближених до нього, в теперішній ситуації немає ніяких виглядів на компроміс. Зокрема Бен Белля не може погодитися на встановлений Тимчасовим Урядом під проводом Бена Кедди на день 12 серпня ц. р., речинець виборів в Альжирі і на пропоноване цим урядом проголошення загальної амнестії. Представник Бена Кедди, делеґований ним для переговорів з Беном Беллею, міністер інформації Хаммед Язід заявив, що зустріч в Рабаті, хоч тимчасово перервана, подає надії на можливість примирення між обидвома фракціями в революційному проводі Альжиру.

Франко переводить основні зміни в складі еспанського уряду

Мадрид. — На середу, 11-го липня, тут заповіджено основні зміни, що їх мав перевести генераліссімус Франсіско Франко, голова еспанської держави, в складі уряду країни, включно із найменуванням свого заступника і наступника. Заповіджено зміну на становищах сімох з усіх 18 міністрів, як також найменування генерал - капітана Авґустина Муньоса Ґрандеса, найстаршого в Еспанії — після ген. Франка — ранґою старшини, на новостворений ген. Франком пост віце - президента уряду, що мав би автоматично стати головою уряду на випадок „звільнення" того посту, що його тепер займає ген. Франко. В політичних колах інтерпретують ці зміни в уряді Еспанії як поважний крок до політичної і господарської лібералізації країни, мабуть з думкою, щоб полегшити пляноване, членство Еспанії в Европейській Господарській Спільноті. Найменування ген. Муньоса на заступника і наступника Франка, як голови уряду і держави, вважається рівночасно дальшою підготовою до привернення в Еспанії монархії, прихильником якої є ген. Муньос. Крім того, зміни на становищах міністрів є дальше виразним послабленням впливів Фаланґи, єдиної політичної партії в Еспанії. Із змінених сімох міністрів трьох були активними фалянгістами.

В катастрофі совєтського літака згинуло 10 осіб, один американець поранений

Москва. — Біля Ташкенту розбився, згідно з повідомленням американських кореспондентів, совєтський пасажирський літак. В катастрофі згинуло десять пасажирів. Один американський студент. Денніс Папазян із Дітройту, який летів цим літаком, врятувався, але ж поранений і його відставлено до шпиталю. Американця відвідав у шпиталі Семюел Вайс, американський консул, який ствердив що стан врятованого задовільний і що він буде затриманий в шпиталі яких два до чотирьох тижнів. За словами Вайса, Папазян був єдиним чужоземцем на літаку.

Оперові співаки Ганна Шерей і Лев Рейнарович та піяністка проф. Зоя Маркович виступлять на Союзівці в найближчу суботу

Союзівка, Керґонксон. У рямках щотижневих культурно - мистецьких імпрез на цій вакаційно - відпочинковій і виховній оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах, в найближчу суботу, 14-го липня, відбудеться концерт трьох видатних українських артистів: оперових співаків Ганни Шерей і Лева Ренаровича та піяністки проф. Зої Маркович. У програмі концерту народні пісні і твори українських та чужих композиторів і оперові арії в сольовому і дуетному виконанні. Суботнішні імпрези на Союзівці відбуваються тепер на сцені великої залі щойно збудованого павільйону, дах якого служить рівночасно за плятформу до танців під вільним небом, що відбуваються зараз після імпрези Нове місце до танців втроє більше, ніж було в попередніх роках, а суботнішні мистецькі імпрези й опісля танці належать до найбільших атракцій в цілому цьому вакаційному районі. Не диво, що кожного тижня вони втішаються великою фреквенцією гостей, зокрема молоді, як і старшого громадянства. Концерт пісень, арій і дуетів у виконанні артистів Ганни Шерей, Лева Рейнаровича і проф. Зої Маркович в суботу на Союзівці, буде повторений в неділю, 15-го липня, в Лексінґтоні біля Гантеру, в залі готелю Лексінґтон о годині 7.30 ввечері.

ЗДА ПРОТИ ВИМОГ ХРУЩОВА ВСТАНОВИТИ ЗАЛОГИ МЕНШИХ ДЕРЖАВ У БЕРЛІНІ

ВИМАГАЮЧИ ВИВЕДЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЗАЛОГ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ З БЕРЛІНУ, ХРУЩОВ ХОТІВ БИ ЇХ ЗАМІНИТИ ЗАЛОГАМИ МАЛИХ ДЕРЖАВ — ЧЛЕНІВ АТЛАНТІЙСЬКОГО І ВАРШАВСЬКОГО ПАКТІВ

Вашинґтон. — У відповідь на промову Хрущова, виголошену до учасників спонзорованого комуністами „Конґресу світового миру", і на його нові вимоги в справі Берліну, державний департамент ЗДА опублікував у вівторок дня 10 липня ц. р., дві заяви із рішучим спротивом проти Хрущовських „пропозицій", як неприйнятних. Водночас із цим державний департамент назвав облудними висунені Хрущовим обвинувачення проти ЗДА за їх нуклеарні детонації, переведені на великій висоті в повітрі. Виступив Хрущов із своїми вимогами й обвинуваченнями під час вівтіркової сесії прокомуністичного „Світового конґресу для справ загального роззброєння і миру", що відбувається тепер у Москві. Суть його вимог у справі Берліну зводиться до того, щоб західні держави — ЗДА, Велика Британія і Франція вивели свої залоги з Берліну і погодилися на те, щоб їх замінити залогами малих держав — членів Атлантійського і Варшавського пактів. Ці нові залоги, згідно з пропозицією Хрущова, мали б бути під контролею Об'єднаних Націй. Виставити нові залоги для Берліну мали б Норвеґія і Данія, або Голляндія і Бельґія, усе члени НАТО, з одного, і Польща та Чехословаччина, члени Варшавського Пакту з другого боку. В дальшій своїй промові Хрущов назвав теперішні нуклеарні випробування ЗДА, що їх проводить Америка, за його словами, спільно з Великою Британією, визовом для всієї людськости і вимагав якнайрішучішого їх засудження. Заперечуючи заяву президента Кеннеді, що теперішні нуклеарні випробування нешкідливі для здоров'я і життя населення, Хрущов твердив, що вони дуже загрозливі не тільки для американців, але і для інших націй — англійців, совєтських народів, китайців, японців, французів, італійців та інших. Стверджуючи, що загроза нової світової війни є акутною, Хрущов намагався заперечити мілітарну перевагу ЗДА і доводив, що Совєти мають могутніші атомові бомби, міжконтинентальні балістичні ракети, проти яких, за твердженням, нема ніякої оборони. Пробуючи застрашити інші держави перспективою повного знищення, Хрущов доводив, що атомова війна може початися через звичайний інцидент, так, як це мало бути в листопаді минулого року, коли ЗДА внаслідок фальшивого аляриу вислали вже були ескадри своїх літаків з атомовими бомбами в напрямі на Совєтський Союз. Вимоги Хрущова, щоб західні держави вивели свої залоги з Берліну, були відкинені не тільки З'єдиненими Державами, але теж Англією і Францією. В ОН стверджено, що генеральний секретаріят не одержав у цій справі ніяких пропозицій від совєтського уряду.

Індія обвинувачує комуністичний Китай в аґресії на Кашмір

Ню Делі. — Індійський уряд виступив у вівторок дня 10 липня ц. р. з протестом проти нового акту аґресії китайських комуністів, здійсненого ними в Кашмірі. Виявилася ця аґресія в наїзді 400 комунокитайських вояків на індійську військову станицю в області Ладах у Кашмірі. Індійське військове командування вислало для оборони оточеної станиці і скріплення її залоги нові військові з'єднання. Протест індійського уряду був переданий міністерством закордонних справ Індії комунокитайському амбасадорові в Ню Делі і в ньому індійський уряд попередив китайських комуністів, що вони нестимуть повну відповідальність за консеквенції, викликані цим й іншими актами аґресії. В ноті запротестовано теж проти інвазії комунокитайських військових з'єднань на патрульовану індійцями долину Ґалван, що лежить 28 миль від китайсько-індійської границі на індійській території. Цю територію намагається Пейпінґ загарбати і на опублікованих комуністами географічних картах „влучено" її уже до комуністичного Китаю.

В'єтнамські комуністи продовжують свої збройні напади

Сайґон, Південний В'єтнам. — Уряд Південного В'єтнаму подав до відома, що у висліді організованих комуністичним режимом Північного В'єтнаму збройних акцій згинуло останніми днями 37 південнов'єтнамських вояків і 34 були поранені. Комуністичні партизани, вишколені й озброєні комуністами, мали втратити в боях 54 людей. Проводили вони свої акції на південнов'єтнамській території поблизу міста Кванґ Нґай. Партизанам повелося здобути багато зброї, з якою вони відійшли до своїх криївок у горах і лісах. Атакували комуністи теж й інші мілітарні позиції Південного В'єтнаму.

У СВІТІ

• **Папа Іван XXIII** прийняв у понеділок, дня 9 липня ц. р., на окремій авдієнції 200 осіб з-поміж філіппінської колонії в Римі і після того відбув 50-хвилинну приватну розмову з філіппінським президентом Діосдадо Маґапалом. Під час авдієнції Папа висловив бажання відвідати колись Філіппіни.

• **Московська „Правда"** виступила з гострою атакою на президента Кеннеді з приводу проголошеної ним заяви про взаємозалежність ЗДА й Европи. За словами „Правди", ця заява спрямована на викликання нуклеарної війни. Заатакувала „Правда" президента Кеннеді в статті опублікованій в день відкриття „Світового Конґресу Миру" у Москві.

• **У Варшаві почалися наради економістів комуністичного бльоку** в справі об'єднання і координації економічної політики СССР й інших комуністичних країн для протидії Европейському Спільному Ринкові. В нарадах бере участь понад 600 експертів з СССР, Польщі, ЧСР, Румунії, Східньої Німеччини, Болгарії й Угорщини. Відкрили ці наради представники польського комуністичного уряду проф. Лянґе і віцепрем'єр Шир.

• **Східньонімецька комуністична поліція** ув'язнила вісім німців із Східньої Німеччини за те, що вони підійшли надто близько до збудованого комуністами муру. Водночас із цим західньонімецька преса повідомляє, що східньонімецькі комуністи почали зусильно далі підбудовувати й укріплювати цей „мур ганьби".

• **Стан здоров'я кол. британського прем'єра Черчілла** погіршується. Його зламана ліва нога починає пухнути. Лікарі стверджують, що це не дає ще причини для тривоги за його життя.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Право на оборону

Минулого понеділка, 9-го липня ц. р., З'єдинені Держави Америки перевели над островом Джанстона на Пацифіку між Гаваями і Новою Зеляндією одне з найважливіших і найбільш суперечних своїх оборонно - ядрових випробувань, експльодувавши на висоті понад 200 миль над Землею водневу бомбу дво-меґатонової сили. Це була перша і не перша того роду пробна експльозія. Вже бо в 1958-му році переведено дві подібні проби, одну на висоті приблизно 200,000 стіп, а другу на висоті 300 миль, але в обидвох випадках експльодовано значно менші бомби. Правда, вже тоді ствержено, що атомовий вибух на такій висоті перериває хвилево радіопересилання, притемнює радарові образи й осліплює віддалених на 300 миль щурів. Проте, рішальні для оборони наслідки такої ядрової експльозії на великій висоті мала дати і — як виходить з дуже обмеженого в словах та інформаціях урядового повідомлення — дала теперішня експльозія. Додати б, що ці експльозії в йоносфері впливають на так званий радіяційний пояс Ван Аллена, по якому проходять всі радіопересилання, включно з радаром.

Комуністи і їх поплентачі зчинили з приводу цих американських оборонних випробувань величезний пропаґандивний галас проти американських „атомових маніяків" та „підпалювачів війни". До цього можна б не прикладати більшої уваги, бо комуністична пропаґанда й має на меті обезброїти вільний світ, щоб могти його поневолити без більшого труду. Проте, не можна не звернути уваги, що цей комуністичний галас не залишився без деякого впливу і на опінію вільного світу. Потверджує це й написаний з приводу цієї експльозії редакційний коментар в „Ню Йорк Таймсі", лагідно квестіонуючи доцільність таких випробувань, мовляв, уряд ЗДА „з респекту до універсальних прав" не повинен їх продовжувати без попередньої міжнародної консультації.

У зв'язку з цим треба у першу чергу пригадати, що теперішня серія американських атомових випробувань є безпосереднім наслідком і вимогою однобічного порушення добровільної мораторії в пробних ядрових експльозіях, що його допустився Совєтський Союз восени минулого року. Цю мораторію запропонувала і започаткувала власне Америка, попередивши, що вона не робитиме більше атомових пробних експльозій, якщо від них здержаться також інші атомові потуги, зокрема Совєтський Союз. Тим часом, Москва не тільки що зламала цю мораторію, але Хрущов ще й нахвалявся та погрожував, що він скаже експльодувати і 100-меґатонову бомбу, якщо Захід не буде його слухати. Всі американські та міжнародні пересторога тоді на ніщо не здалися. Москва свої випробування перевела, а міжнародні пацифісти тоді й пальцем не поворушили, щоб ці проби припинити. Сьогодні вони як та безрога з народного прислів'я, що сама мішок роздерла і сама кричить.

Америка і її уряд не тільки мали право, але й невідкличний обов'язок перевести теперішні випробування в обличчі большевицької атомової загрози і погрози. Цього не зроблено легкодушно, але щойно після найбільш дбайливої перевірки науковців, щоб таким випробуванням не вчинити якої шкоди. Нешкідливість цієї експльозії для мешканців Землі найбільш авторитетно стверджено перед і також після її переведення. Але також стверджено її повний успіх для тих цілей, для яких вона була переведена: готовости проти комуністичної загрози.

Большевицьким шантажистам уже раніш пощастило залякати деякі малі душі також у вільному світі, що воліли б бути „червоні ніж мертві". На щастя, не лякається большевицького шантажу ані його брехливої пропаґанди Америка і в цьому головна гарантія, що при такій дальшій рішучості уряду й народу ЗДА, світ не буде ані червоний, ані мертвий. Тому то і все, що скріплює американську і західню оборону можна тільки схвалювати, бо це єдине може відобрати Кремлеві охоту і відвагу до агресії.

Цифри обвинувачують

Продовжувану большевицьким режимом безоглядно й безупину інтенсивну русифікацію України і Кремль, і його сатрапи в Україні, і всякі, позбавлені національної совісти і чести, „за-синє-океанські проґресисти" намагаються усяко заперечити, заховати перед увагою світу й української еміґрації в діяспорі. Усі вони безнастанно доводять, що українська культура, особливо ж українська книжка і преса, домоглися небувалого розцвіту, що українська мова все свобідніше й краще розвивається, що ніякої русифікації нема, що твердження про її наявність — це брехня, видумки „ворогів народу", „українських буржуазних націоналістів" і т. д.

Проте ж, не зважаючи на всі ці заперечення, русифікаційний процес в Україні продовжується, зближається все більше до заповідженого в новій програмі КПСС „злиття" націй в одну совєтську націю. Підтвердження наявности цього процесу можна знайти при добрій волі і без більшого труду в самих же таки совєтських джерелах, публікованих совєтськими офіційними установами.

Одним із таких джерел можуть бути видані з кінцем квітня ц. р. п. н. „Печать СССР в 1961 году" статистичні матеріяли, зібрані й опрацьовані та опубліковані Всесоюзною книжковою палатою, установою, що підлягає міністерству культури СССР. Порівняння цих матеріялів за 1961 з матеріялами опублікованими шість років тому у збірнику „Печать СССР в 1955 году" приводить до дуже характеристичних і цікавих висновків.

В 1955-му році в Українській ССР опубліковано 4.821 книжку. З того числа 2.344 книжок були видані російською мовою, і тільки 2.378 книжок українською мовою, значить по 50 процентів одних і других, хоч кількість росіян у той час не перевищувала 17 процентів усього населення Української ССР. Основно змінилося, в некорисіть друкованих українською мовою книжок, це відношення в 1961-му році. На всіх 8.718 книжок, опублікованих в цьому році, російських книжок видано 4.416 назв, іншими мовами 252, а українських тільки 4.041, значить на 375 менше, як російських. До того ж між українськими назвами книжок було 432 перекладів, у більшості своїй зроблених з російської мови.

Подібна справа і з журналами в Українській ССР. Скільки журналів виходило українською мовою і скільки російською в 1955-му році, в дотичному показнику не подано. Але із статистичних матеріялів за 1961-ий рік, опублікованих тепер, виходить, що усіх журналів в Українській ССР було в цьому році 376 і що з цього числа 190, значить більш як половина, були друковані російською мовою, два молдавською й угорською і тільки 184 українською мовою. Українською мовою була друкована лише більшість газет в Україні — 807 на всіх 1176. Але їх тираж виносив 1.109.406.000 екземплярів річно, в той же час, як тираж 355 російських газет в Україні виносив 512.095.000 примірників, не враховуючи в це число тих мільйонів центральних совєтських газет, як „Правда" й „Ізвєстія", що ними засипує Москва Україну й інші совєтські республіки. Така ж ситуація, як в Україні, теж і в інших республіках — Білоруській, Узбецькій, Казахській, Молдавській, Кірґізькій, Таджицькій, Туркменській. Більшість видань мовою корінного населення виказують тільки Грузія, Азербайджан, Литва, Латвія, Вірменія й Естонія.

Приведені тут цифри показують, що наявний в Україні русифікаційний тиск посилюється з кожним роком і в кожній ділянці. Підтверджуючи наявність і посилення русифікації, ці цифри водночас обвинувачують Москву у плянованому намаганні знищити поневолені нею народи, позбавити їх їхньої мови, літератури і культури.

АМЕРИКАНСЬКІ БАТЬКИ І ДІТИ

Проблема батьків і дітей не нова, вона завжди існувала, бо молоде покоління різниться тепер, і давніше різнилося своїми поглядами від старшої ґенерації. На цьому основується поступ людства, яке все ж таки йде вперед, хоч і давніше і тепер часто чути нарікання старшої ґенерації на теперішні часи, і чути було згадки про давні „добрі роки", коли нібито було краще жити, як тепер.

Відомий журналіст пресового концерну Скріппса Говарда — Семюел Лубелл, перевів опитування серед студентів 33-ох коледжів та університетів, хотячи проаналізувати о цю стару тему відношення молодшої ґенерації до старшої, цебто стараючись знайти відповідь до проблеми дітей та батьків.

Лубелл опитував студентів в справі їхнього відношення до двох політичних партій в ЗДА, Демократичної і Республіканської і ствердив, що студенти відвертаються від республіканців, хоч їхні батьки були і є членами тієї партії. На 500 опитуваних студентів кожний шостий заявив, що він переходить до демократів. Між студентами демократичних батьків тільки кожний десятий висловив прихильність до республіканців.

Лубелл старався також ствердити, який вплив між студентами має провідник консервативних республіканців, арізонський сенатор Беррі Голдвотер, і ствердив, що помиляються ті, які гадають, що між молодим поколінням є численні прихильники консерватизму. Тому то не можна говорити про „відродження консерватизму", бо тільки на півдні деякі консервативні республіканські студенти призналися до ідеології Б. Ґолдвотера.

Найцікавішим в цій зміні поглядів студентів є те, що їх тягне до Демократичної партії особистість президента Кеннеді, який здобув собі популярність серед широких кол американського народу. Син республіканського купця з Кентаки заявив опитувачеві: „Єдиною причиною того, що я перейшов до демократів, є родина Кеннеді. Вона подібна до фільмових зірок. І таким повинен бути президент ЗДА".

Студенти вважають, що демократи — це „партія дії", яка пробує щось робити, а республіканці, — це партія, яка тримається старого і не хоче жадної зміни.

Другим чинником, який здобуває прихильників демократам, це демократи професори в коледжах та університетах. В Іллинойському університеті студент, син правника республіканця, виразно заявив, що „кожний його приятель і кожний його професор є демократом". Одна третина тих студентів, які перейшли від партії своїх батьків до демократів, зробили це тому, що їх професори є демократами. Але Лубелл ствердив, що в південних стейтах студенти думають інакше, бо це є „глупим, щоб Південь був тільки демократичний".

Опитувач ствердив, що студенти хочуть знати, чому вони мають належати до якоїсь із двох партій. Їм не вистачають заяви їхніх батьків, що приналежність до партії є родинною традицією. Молода ґенерація починає думати економічними категоріями, ставить світ праці проти підприємців, бідних проти багатих, контрольовану урядом господарку проти вільної конкуренції. Але взагалі немає великих розходжень в політичній ділянці між батьками і дітьми.

Зате дуже велика різниця є між студентами та їхніми батьками в поглядах на релігію, залицяння до дівчат, сексуальні взаємини, пиття та пізній прихід додому.

І так з опитувань виходить, що аж 55% опитуваних розходяться з своїми батьками в поглядах на релігію, 50% в справі авта, яке студенти хотіли б купувати, 38% в справі ощадностей і особистих витрат студентів і 33% щодо мішаних подруж і розводів.

Студент інженерії в Дітройті сказав таке: „Мої батьки висміюють релігію, але я думаю про Бога, коли зроблю щось злого". 10% заявляють, що вони є більше релігійними, як їхні батьки, 50%, отже половина опитуваних, є так само релігійні як батьки, а решта заявляє, що вони менше релігійні від своїх батьків. З повищого виходить, що не можна говорити про віднову релігійного почування між молодою ґенерацією студентів.

Оту меншу релігійність завважується в студентів тоді, коли вони відповідають про свої погляди на знайомство з дівчатами та пізній прихід додому. Ця група студентів домагається моральної свободи і права приходити додому пізно вночі. Вони також є зате, щоб могли більше витрачати грошей та одружуватися без огляду на релігію подружніх партнерів.

В релігійних студентів немає цієї проблеми. Син шикаґовського адвоката дістав від батьків $100 на день своїх народин, щоб витратити їх на якусь гулянку, але він купив собі за $65 убрання, а решту дав до банку. Так заявляє кожний шостий опитуваний студент, кажучи, що це є „глупо марнувати гроші".

Опитування Лубелла виявили, що теперішні розходження між студентами і їхніми батьками лежать в моральній ділянці, і що саме ця ділянка є занедбана в цій країні і то в добі, коли комунізм веде наступ не тільки проти військових сил демократії, але і проти її моральних вартостей.

ЯК ДОБРЕ...

Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами...
Т. Шевченко

Як добре тій людині жить,
Яка в житті не знала суму,
В якої серце не болить
Від сонця й весняного шуму!

Усе ясне їй на землі,
Таке, як є, як інші бачать.
Великі букви і малі
Усюди їй те саме значать.

Ніколи не присниться їй,
Урівноваженій людині,
Незрозумілий помах вій
І незглибимий погляд синій.

І невідомих птиць ключі,
І заходу рожевий порох,
І стук прозорий уночі
У шибку в зимових узорах.

Сліди легенькі на снігу,
Що за ніч ледь позамітало,
І згад про постать дорогу,
Якої може й не бувало...

Благаю, критики, простіть
Поета, впалого в задуму!...
Як сумно тій людині жить,
Яка в житті не знала суму!

1961

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ

Юрій Дивнич

КЕСАРЕВЕ — КЕСАРЮ

3) В битві з ворогом, що підняв забороло

Деякі совєтські вельможі з українським прізвищем і акцентом, що роз'їжджають по Америці в складі різних офіційних делеґацій, вперто відмовляються говорити українською мовою з тими українцями, що в ролі перекладачів опиняються часом в американській обслузі гостей з СССР. „Какая мова? Вопрос украинского языка на Украине снят с порядка дня. Всё разговаривают на русском..."

Скільки в цьому фальшуванні страху, а скільки переконання, трудно судити. Питання рідної мови в УССР сьогодні загострилося як ніколи. З другого боку вельможний малорос цілком точно виявив і вибазікав офіційну настанову Москви, про яку не належиться говорити публічно закордоном в такій цинічно - одвертій формі.

Але самі факти тієї настанови і наступу з відкритим забороло є ще більш цинічні. Частину тих фактів освітлювала наша преса, зокрема щоденник „Свобода". УВАН у ЗДА провела спеціяльну наукову конференцію в цьому питанні — за участю білоруських і латвійських учених. Все ж еміґрація не встигає точно нотувати і вивчати факти нової ситуації в Україні та всьому СССР. Це ситуація якоїсь рішальної битви на рішальному історичному переломі.

Коли говорити про цинізм і відкрите забороло, то насамперед їх виявляє нова програма КПСС. Однією рукою вона записує самостійність і національно - демократичний шлях розвитку націям Африки тощо, а другою рукою записує національну смерть неросійських народів, гомогенізацію СССР шляхом тотальної русифікації і „переходу від соціялізму до комунізму". Новій програмі комуністичного панрусизму передував шалений курс на русифікацію 1957 - 1961 років. Після затвердження програми 22-им з'їздом КПСС цей курс провадиться цинічно, з відкритим забороло і з застосуванням фізичного терору. Ось деякі факти.

Зразу ж після з'їзду Центральний Комітет КПСС скликав до Москви коло чотирьох тисяч пропаґандистів, де шеф пропаґанди для неросійських республік Іллічов і сталінець Суслов оголосили головною небезпекою „буржуазний націоналізм" не-російських республік і пообіцяли застосувати проти нього фізичний терор. Цю обіцянку терору вже виконується. В травні цього року військові трибунали засудили до розстрілу групу українців у Смілі на Черкащині, а трохи пізніше таку ж групу литовців у Литві — за колябораціо з німцями, що нібито мала місце... 20 років тому! Чи масовий терор уже розгортається, а чи це тільки перші демонстративні покази і погрози та передсмак його? В усякім разі є чутки, що по в'язницях України дедалі більшає число молодих українських в'язнів. Також стало відомо, що на одній тільки Україні тепер кинуто в акцію коло одного мільйона штатних пропаґандистів!

Коли хто спитає, чи є спротив цьому масовому наступові, то відповідь проста — проти вітру в полі військових трибуналів і пропаґандистських армій не виставляють.

Уже сама шаленість наступу і старанність арґументації його свідчать про наявність велитенської сили, проти якої ворог пішов у наступ.

Вимішування кадрів і етнічного складу населення неросійських республік в оперативних плянах Москви посідають першорядне місце. З України перекидають місцевих партійців, адміністраторів, фахову силу, а зокрема студентів - випускників українських вищих шкіл. Приклад лідера Комуністичної партії України Кириченка став символом. Після того, як він поміг Хрущову завоювати трон імперії і після того, як він підняв із післявоєнних і післясталінських руїн господарство України, його спершу забрали в Москву (підвищення!), щоб потім кинути на Ставропільщину, де до війни колектували тільки в'язнів звільнених з сибірських концлагерів. Трудно тепер почути якусь певну вістку про Кириченка.

Впадає ввічі, як багато тепер є українських прізвищ в керівних інституціях Москви, по всіх областях РСФСР, та по таких союзних республіках як Казахстан тощо. Більшість їх вирвано з України адміністративним наказом ЦК, багато тікало туди від загрози, інші йдуть робити всеімперську кар'єру. Тільки в 17 столітті було подібне (але не те саме) явище, що увійшло в історію Росії під назвою „наїзд малоросіян на Москву".

Перед нами велика проблема, яку бачив ще Михайло Драгоманов. Він закликав українських діячів вростати на місці в рідний ґрунт, пускати коріння якнайглибше, не пускатися перекотиполем по просторах імперії. Для самого Драгоманова це особисто було нездійсненим завданням: цар поставив перед ним вибір — або професор на російській півночі або каторга в Сибіру. Драгоманов вибрав еміґрацію.

Комуністична Москва з початку 30-их років старанно малпує політику царів. Михайло Слабченко оповідає в своїй історичній праці, як Петербург провадив чистку козацької старшини, що напочатку була інкорпорована в російське дворянство. Спеціяльна Петербурзька комісія для чистки українського дворянства в 1830 - 40-их роках вичистила понад дві третини українців із дворянського стану, а більш стійких і вірних Україні згноїла на Півночі і в Сибіру. І все ж таки при переписі в 1897-му році коло 25% дворянства України (в якому більшість становили поляки і росіяни) записали себе як українці. Велика цифра, якщо взяти до уваги сто років чисток, нищення і підкупу на русифікацію. Не випадково українське відродження 19-го століття винесло на своїх плечах в основному українське дворянство.

Рівно через сто років після

(Закінчення на стор. 3-ій)

Олег Лисяк

КОЛИ В МІСТІ СТАЄ ТІСНО

Кому, зрештою, не стає в місті тісно, зокрема, коли над містом панує так звана „каніку́ла, або собача зоря", спека доходить до 90 ступнів Фаренгайта, а якраз зближається навечеря державного свята Америки — Четвертого Липня, а місто, — це одне з трьох найбільших міст на світі — конкретно — Ню Йорк.

Тоді ви з радістю приймаєте запрошення вистрибнути з міста і дихнути трохи свіжим повітрям нюйоркських передмість у Вестчестер Кавнті, одної з найбільш модних околиць метрополії. А коли ще до цих атракцій є можливість побачити зустріч представника Гуцулії, з уродженцем Запоріжжя на тенісовому корті ексклюзивного тенісового клюбу — то тоді такій спокусі не можна противитися.

Замотана сітка нюйоркських автошляхів швидко виводить нас у тиху, спокійну місцевість Ню Рошел, де зелені дерева, затінені доріжки і тихий потік заводить нас до цегляно - червоних тенісових площ клюбу. За хвилину вже наш тенісовий чемпіон, Віктор Герлинський і мій друг Мирон, воюють на корті. Ще хвилинка затримки, бо вирינає питання, на якому корті вони мають грати. Питання вирішує швидко дискретний пан з сивою чуприною, голова клюбу: „З такими ударами, як ваші — ваше місце на корті число один!" вирішає він, і мені стає приємно. „Юкіс" і тут здобули собі місце. Недаром наш чемпіон б'є тут усіх, на право і ліво, а грачі тут, повірте, непогані і недаром його прізвище вписане червонилом як перше, на списку найкращих змагунів клюбу.

Замовкають звуки ракетних струн, що вдаряють в м'ячі, западає тихий сумерк у Ню Рошел. Ще коротка затримка в модерному італійському ресторані, де можна дістати мюнхенське пиво прямо з-під чопа, і вже знову плутанина сірих автострад веде нас у задушливий Ню Йорк. Якраз, на вулицях „долини міста" вилітають в небо червоні і зелені ракети, що їх вистрілюють малі порторіканські, китайські, українські і ще якісь там хлопці — це ж, завтра державне свято, день народин американської держави. „Хто знає, чи було б де виїхати після війни — якби тут була ще англійська колонія?" — надходить ще з віддалі думка, забарвлена світлом погасаючої ракети. А потім, вже надходить сон і надія, що завтра буде гарна погода.

А на другий день, ще заки місто проснеться з святкового сну — ми вже знову на шосе. Той сам комплект: запорожець Віктор, гуцул Мирон і я, — львов'янин. Ну, чи не соборно? Жалкую, що нема ще Андрія з Волині. І соборність була б майже комплетна, і можна б заграти „дабла" в теніса.

Монотонно гуде машина великого „Континентала", кілометри, чи там, милі, пробують нас здоганяти, але куди їм! Тікаємо, у бік зелених гір, десь там вони на нас чекають — тихе озерце в Нерровсбурґу і круті шляхи між лісами над річкою Делевар, кордоном між Пенсильвенією і Нюйоркським стейтом.

Подорозі ще треба заглянути на пізнє снідання з пивом „Левенброй" у гарному німецькому ресторані Ребера над самим Делеваром-річкою, там, де на стінах висять картини старих мистців і навіть один типовий український степовий краєвид з кіньми, гончими собаками і спольованим зайцем. Картина справді намальована на Україні, пояснює власник ресторану. Автор картин мені невідомий, стилем нагадує Юрія Брандта.

Ще трохи крутих, тінистих доріжок, попри найбільший, мабуть, в Америці табор американської скавтової молоді „Десята Миля", над берегом ріки — і вже оселя отців Василіян в Нерровсбурґу. Чудове озеро, що випливає з шістнадцяти джерел, чиста кришталева вода, добрі знайомі, що тут переводять „літо лісових людей" у малих будиночках; потім ще партія відбиванки з участю справжніх колишніх „козирів" львівського УСК'у і КЛК, потім трохи лінивого лежання на сонці, трохи „культобміну" найновішими, назвім це „особистими вістями", ще один стрибок у освіжуюче озерце, яке місто Нерровсбурґ хоче закупити як збірник питної води... і вже — час до дому, — час!..

Це ж Четверте Липня, одне з найбільш „вбивчих" свят Америки. Якщо не хочемо стати цифрами у статистиці катастроф четвертого липня — треба поспішати до Ню Йорку заки ще дороги не заповнені поворотцями до метрополії.

По дорозі ще трохи повчаючих розповідей про полонини, вівці, косарів, гуцульські коники, дещо дискусії на тему, що більше, чи гуцульські морги чи запорозькі десятини (чим тут може львовянин почванитися?) і вже виблискує в вечірньому сонці шпиль найвищого будинку світу — Емпайр Стейт Билдинґ.

А завтра буде знов одержима поспіхом юрба у підземці, швидкий сніданок в „Горн і Гардард" або „Чак фулл о'Натс", швидка обміна слів у вінді, що везе на тридесятий поверх, цифри, цифри і цифри — один телефон, другий, десятий... завтра, одним словом, буде знову Ню Йорк.

І нагадується „Жайворонок" і такі милі, мелодійні, правдиві слова: „Ой, чому неділя не щодня..."

Ах, правда — це ж не неділя! Це була лише середа. Неділя цього тижня ще перед нами!

Василь Смець

МІЙ ПЕРШИЙ ПУБЛІЧНИЙ ВИСТУП З БАНДУРОЮ

(4)

Мені тоді і на думку не спадало за можливо дуже прикрі особисті наслідки мого першого публічного виступу з бандурою, на яку батько, хоч як любив слухати сліпих кобзарів, грошей не дав, кажучи: „Тебе за неї виженуть з гімназії". Та, заробивши грошей „репетірованьєм неуспевающіх учеников" — хоча й сам не все був „успевающім" — бандуру я таки придбав і, по кількох роках науки, оце й збирався з нею розпочинати здійснювати мою мрію.

Та ось, нарешті, гомін голосів — це гімназійники, гімназійнички, а пізніше їхні батьки та інша доросла публіка почали заповнювати коридори. Повільно переходили навчальники та навчальнички, промайнули постаті членів міської управи, земської управи, священиків тощо. Все це йшло з цілими родинами. Зрідка було видно військові уніформи. Либонь прийшов і сам „ісправник", тобто очолювач місцевої поліції. Помалу й поважно перейшла постать директора гімназії. А ось і інспектор, що йшов упрост до мене, ніби шукав мене:

— А, це ти? Коли ж тебе випустити на сцену?

Знаючи програму концерту, я відповів:

— Дозвольте виступити в останньому відділі.

Інспектор погодився. Погодився також не робити ніякого проголошення за мій понадпрограмовий виступ. А визначив я свій виступ останнім для того, щоб якнайдовше залишився він у пам'яті приявної публіки.

4.

Коли почався передостанній виступ, до кляси, де чекав я з бандурою, прийшов інспектор і спитав, чи я готовий. Вже неводнораз перевіривши струни, я ще раз перебіг по них пальцем і відповів коротким — „так".

Ось уже кінчиться рецитація з останнього відділу. Якщо пам'ять мене не зраджує, це було щось московське, патріотичне. Зрештою й усенька концертова програма не мала нічого українського, так ніби відбувалася в якійсь Тулі чи Костромі на Московщині, а не в старім козацькім полковім місті Охтирці.

Нараз пролунали оплески, і сторож, що вже очікував із кріселком, поніс його на сцену. Минуло ще з пару десятків секунд і я, в гімназійній уніформі, з бандурою в руках, простую на сцену, до кріселця.

Ще не встиг я сісти, як, серед мертвої тиші, нараз мої вуха торкнув якийсь притишений шерех. Мені здалось, ніби сотки людей, як на команду, хахнули і те хахнення простяглось у довше х-ха-а... Але так раптом, як воно торкнулось мого вуха, так раптово й ущухло, і на залі запанувала така тиша, хоч мак сій.

Як пізніше мені оповідали мої колеґи, я вийшов на сцену хвацько - струнко, певний себе й з високо підійнятою головою. Але, як сів до кріселка, то чогось довший час сидів і не починав грати, лише схилив голову.

Що сталося? А сталось ось що: коли я сів і глипнув на струни, вони подвоїлись, коліна, на які впиралась бандура, зачали тремтіти, а всього мене почало кидати то в гарячку, то в студінь...

Від усього того, я забув, що ж саме маю співати... Звичайно тривало це секунди, але вони видалися мені вічністю. Чомусь промайнула в тямці приповідка: „Пропав козак, як швед під Полтавою". Але ці думки заступила найстрашніша думка — такою вона, далебі, мені видалась: „Доки ж сидіти, вставай, Василю, та повертай голоблі..."

Та з кріселка я не встав і „голоблі не повернув". Замість цього, немов ненароком, вачепив пальцем якийсь приструнок, а потім другий, третій, четвертий... Далі зробив якийсь недорічний пасаж і ще більш недоречний акорд, що не мали нічого спільного з інтродукцією до „Розритої Могили".

І коли це я зробив, мені видалось, що я зовсім один на залі. Мої коліна перестали тремтіти, і я вже зовсім виразно почав розрізнювати струни. Одне слово, отямлювався — і коли спостеріг, що й моя затиснута горлянка відпружилась я, зітхнувши, набрав повні груди повітря і заспівав:

Світе тихий, краю милий,
Моя Україно!
За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш?

Співав, переживаючи кожний рядок, кожне слово. Співав то гучніш то тихіш, а часом спів мій переходив майже в шепіт. Останні рядки:

А тим часом перевертні
Нехай підростають
Та поможуть москалеві
Господарювати
І з матері полатану
Сорочку знімати.
Поспішайте ж, недолюдки,
Матір катувати!

проспівав я з такою навалою почуття жалю, обурення, докору та гніву, що слова

Поспішайте ж, недолюдки,
Матір катувати!

вигукнув на всю залю і з силою щарпнув по струнах...

Це тоді я немов виладував з себе ті почуття й переживання, які після прочитання „Кобзаря", полонили мій розум, душу, серце.

КЕСАРЕВЕ — КЕСАРЮ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

чистки українського дворянства сталася в 1930-их роках чистка КПУ від українців, що доповнилася пізніше „вимішуванням кадрів". І все ж після всього сьогодні КПУ складається більше ніж на дві третини з українців, тобто цифрово український склад КПУ збільшився проти всіх попередніх часів. Не ідеалізуємо цього факту, але не можемо поминути й того, що саме проти цього факту сьогодні записано в нову програму ЦК КПСС „вимішування кадрів" не-російських націй. Дві сили протистоять собі тут, як і 120 літ тому.

Кілька років тому Москва під облудною машкарою плебісциту провела в життя закон, що означає русифікацію шкіл в не-російських республіках. Тоді наші еміграційні політичні організації з незвично - блискучою солідарністи провели акцію протесту. Провели і забули. Але в Україні закон діє далі. Навіть чужинецький турист помітив, що в містах Донбасу сьогодні трудно надибати українську школу. А Донбас нині зовсім не той, що був за царів. В ньому є лемки, гуцули, галичани, волиняни, буковинці, в ньому багато нових вихідців з українського села. Етнічно - російський елемент числово пішов тут після останньої війни на спад. І саме тому Москва русифікує в першу чергу Донбас. Це йде далі давня історична боротьба за українське місто.

Коли еміґранти замовкли, то в Україні битва проти русифікаційного курсу в шкільництві, в пресі, в культурних і інших інституціях не вгаває. Навіть із совєтської преси бачимо, як багато людей на Україні, ризикуючи своїм і своїх рідних добробутом і свободою, піднімають публічно голос проти русифікації, за збереження української школи, українського мистецтва, літератури, науки і мови. За цими героїчними зусиллями і виступами почувається щоденна вперта непомітна праця і боротьба.

З якою адміністративною рішучістю здійснює Москва нову програму остаточної русифікації свідчить один малий, але характеристичний факт. До 22-го з'їзду в Білорусі виходив російський літературний журнал „Нeман" і мав тираж тільки 3.800 супроти білоруського журналу „Польмя" з тиражом 4.200. Після ухвали нової програми тираж російського „Немана" збільшено одразу до 9.240 а білоруське „Польмя" осталось далі при своїх 4.200. Як на Україні, Білорусі, так і по інших не-російських республіках появились місцеві автори, що пишуть і друкуються російською мовою в штучно тут насаджуваних російських журналах типу „Неман" і „Советская Украина".

Деякі українські підсовєтські письменники одверто виступили в пресі проти такої зради рідної мови і літератури. Але головну відповідь дала сама літературна молодь. На шлях русифікації не став покищо ані один правдивий новий талант, дарма, що принанку всеімперської слави чи кар'єри виставено під самий ніс. Нині Україна дала історичного значення відповідь на спробу русифікації її письменницьких талантів: за 30 років після погрому й геноциду оце вперше наша рідна земля дала нове молоде літературне покоління. Ці молоді показали вищу клясу мистецтва слова, ніж новітні російські поети й прозаїки (про це подав цікаві інформації в своїх статтях Богдан Кравців). Молодих залякують погрозами, сиплються на них все нові й нові удари. Кожної хвилини може в літературну „дискусію" встряти поліцейсько - чекістський наган. Але вони, дисципліновано і льояльно тримаючись совєтської конституції, жадного наміру не виявляють зректися своєї матери - України. Навпаки. І тут знов ми чуємо здалека гул великої битви, що незримо розпалюється в Україні.

В цій битві комуністична Москва надіється капіталізувати всі ті рани, які завдано Україні протягом останніх 180 років з часу ліквідації гетьманської держави і Війська Запорозького. Зокрема надіється Москва на ті рани, які завдав Україні геноцид 30-их років. Удар по селові голодом, розстрілами і депортаціями 30-их років доповнився ударами другої світової війни. На селі переважають вдови і дівчата. Хлопців викачують в армію, на шахти, на Сибір і Казахстан. Провадять далі масові виселення тисяч і тисяч родин на різні „цілини". „Вимішування кадрів" доповнюється вимішуванням етнічного складу не-російських республік. Але який же впертий спротив чинить Україна і на цій ділянці. Останнє число журналу „Вопросы Экономики" подає, що більш як половина населення і переселених в Азію вернулись назад. 1957 - 61 років у самий Сибір було переселено 700.000 осіб, а вернулось назад за ті самі роки ще більше. Скільки за всім цим процесом криється особистих людських трагедій і терпінь.

Селянство взагалі ніби скидають з історичного балянсу, як зруйнований голодом, терором, колективізацією, війною і міграцією соціяльний стан України. Оживляється стару скомпромітовану ідею т. зв. „аґроміст" (вже виготовлено десятирічний плян „перебудови сіл", за яким Москва хотіла б знищити з лиця землі славетні історичні українські села — і це тоді, як на Заході б'ють на сполох, як зберегти цей тип селищ від урбаністичної руїни). Здавалось уже ніколи не піднесеться голос Шевченка в оборону „малих отих" — а отже молодша літературна генерація в Україні дала кілька прозових і поетичних творів, в яких заззвучала Шевченкова нота в оборону нашого села. З свого боку селянство ще раз показало Кремлеві „харчовими труднощами", що ніколи не буде певного куска хліба для імперії, якщо триватиме курс на колгоспно - терористичне нищення села.

Ворог виступив з відкритим забороплом. Його алярми й метушня свідчать, що він далеко непевний своєї перемоги. Ще доведеться йому забороло опустити на свій ніс.

Підсумовуючи, можна приєднатись до висновку одного дослідника сучасних процесів в Україні:

„В Совєтському Союзі відбувається змагання двох елементарних сил: стихія нівеляції, людського й національного знеосіблення, переварювання всього індивідуального у спільному кітлі, — і стихія індивідуалізації, збереження власного обличчя в людині і в народі, стихія національна. Не любимо сильних фраз, але, щоб коротким виразом віддати сьогодішню дійсність в СССР, треба сказати: це гігантичний змаг, боротьба на смерть і життя. Боротьба іде в маштабах міжнародних, тому автор гадає, що з'ясовувати сьогоднішній стан в Україні треба завжди у зв'язку з процесами в інших союзних республіках. Коли слідкувати за тим, що діється на нашій батьківщині, настирливе питання вимагає відповіді: чи мають українці у вільному світі залишитись невтральними у цьому гігантичному змагу?" (Михайло Добрянський. „Боротьба двох стихій". Листи до Приятелів, ч. 3-4, 1962 р.).

(Закінчення буде)

Відзначення золотою медалею

Як щороку, так і в цьому шкільному році багато нашої молоді закінчило успішно студії та підготовляється до дальшої професійної праці.

До тих, що вирізнилися у своїй науці, належить Альберт Кіпа, син відомого піяніста проф. Вадима й Алли Кіпи. Народжений в Києві, Альберт разом з батьками прибув в 1951 році до Ню Йорку, де в 1958 р. закінчив середню школу ім. Кардинала Гейса. Вступивши потім до Сіті коледжу в Ню Йорку, він розпочав студіювати літературу, німецьку та російську мови. У висліді успішних студій він закінчив факультет з відзначенням, в під час градуації одержав від німецько-російського відділу в нагороду золоту медалю за спеціяльні успіхи в німецькій мові. Зараз же після цього він одержав від Сіті коледжу в Ню Йорку запрошення викладати під час літнього семестру німецьку мову. Одночасно його запрошують на академічний 1962-63 рік викладати російську мову на Корнелському університеті в Ітаці, Н. Й. Від Пенсилвенського університету в Філядельфії він одержав стипендію на продовження дальших студій та рівночасно запрошення викладати в найближчому шкільному році німецьку мову. На Пенсилвенському університеті Альберт Кіпа задумує підготовлятися до ступня маґістра.

Альберт Кіпа

Свої здібності Альберт проявляє і в музиці. Серед нашого громадянства він відомий зі своїх виступів, зокрема як учень школи фортепіяну свого батька зі щорічних концертів, з різних студентських концертів, виступів у Сіті коледжі, на телевізії, тощо. В студії фортепіяну свого батька вчить початкуючих учнів гри фортепіяну. Від 5-ти років він грає на органах в римо-католицькій церкві св. Атаназія.

Від років Альберт бере активну участь в нашому студентському житті. В Українському Студентському Клюбі при Сіті коледжі він займав пост голови і заст. голови. В роках 1960-61 очолював Українську Студентську Громаду в Ню Йорку. Крім цього займав і займає різні пости в керівних органах УСГромади. Він є одним із провідних членів Академічного Т-ва „Зарево" в Ню Йорку. Тепер є членом Управи УАТ „Зарево" в Ню Йорку, співробітником студентського журналу „Смолоскип", членом редакційної колеґії „Горизонти" — журналу СУСТА. Належить і до студентсько - пластового Відділу УНСоюзу в Ню Йорку.

Бажаємо Альбертові в його дальших студіях якнайкращих успіхів!

Н. Д.

Нотатки з Гамілтону в Канаді

Виступ понад тридцяти учнів фортепіянової школи пані Мирослави Баґрій, що відбувся 27 червня, був під кожним оглядом показовою лекцією гри і виховання. Кожного року ці пописи втішаються більшою численністю слухачів і виконавців. З зовнішнього боку приємно вражає організація попису, що виявляється в точності і солідному виповненні програми. Більше, чим половина творів українських композиторів, а решта інших, світового значення. Учні пописувалися творами Безкоровайного, Човнового, Фоменка, Ярославенка, Заремби, Сільванського, а разом з тим Гайдна, Брамса, Шуберта Чайковського, Моцарта, Мендельсона, Діябеллі і ін. Доказом зразкової підготови була півторигодинна тиша на залі, хоч не бракувало малят. Всі слухали концерту.

Годі вичислити поіменно всіх виконавців різного віку і кляси, але належить підкреслити, що підхід до учнів є індивідуальний. Одні учні технічно були дуже добрими, інші імпонували інтерпретацією, а радше вичуттям виконуваного твору. Декілька учнів виявляються добрими завдатками на музичну кар'єру. Вповні бездоганними виявилися також всі члени „молодечого департаменту" Українського Народного Союзу", що становлять 20 відсотків складу школи.

На особливу увагу заслуговує виховний підхід пані Баґрій. Підхід, що його чужі вчителі не можуть дати. Підбираючи композиторів, вчителька наводить дітей переконуватися в красі нашої музичної культури, навчає їх ту культуру любити й порівнювати з іншими композиціями.

Н. В.

Виставка картин Юрія Соловія

В Анда Артс Ґалери в Ню Йорку була відкрита виставка найновіших праць Ю. Соловія, яка тривала від 16-23 червня. Ю. Соловій належить до молодшої ґенерації малярів і відомий український публіці не тільки як маляр-модерніст, але і як непоганий мистецький критик. Іноді можна почути деякі голоси — мовляв Ю. Соловій повинен би піти по лінії мистецького критика, і не продовжувати мистецьку творчість — маляра модерніста. Треба ствердити, що одне оному не перешкоджає, і в тому є його позитив.

Ю. Соловій не належить до категорії тих малярів, які все ще шукають якогось напрямку. Хто мав нагоду спостерігати його періодичні виставки, то може прийти до переконання і ствердити, що він має вже певний напрямок, по якому продовжує свою мистецьку творчість. Цей напрямок належить до одного з тяжчих. Щоб продовжувати по тій лінії мистецьку творчість, треба мати багато сильної волі, треба бути особистістю. Його картини не зустрічають належного зрозуміння серед пересічного глядача, який їх не розуміє, чи буде краще, коли скажу не старається розуміти, але беззастережно відкидає, як схиблення в мистецькій творчості, а що в дійсності є цінним мистецтвом. Виїмок творить невеликий гурт людей, які розуміють і визнають нові напрямки в мистецькому світі, як наявні елементи безперервної живучости мистецтва.

Незалежно від усього Ю. Соловій далі безперебійно продовжує свою малярську творчість. Мабуть мистецтво і тим відрізняється від ремісництва, що воно базує свою творчість не на замовленні, чи смаку консумента, але на власній уяві, творячи оригінальні мистецькі вартості. Ю. Соловій належить до малярів індивідуалістів з великою уявою, який старається не повторювати і не наслідувати вже створеного, — це для нього тільки наука, зафіксовані моменти минулого. Він старається в своїй мистецькій творчості вкладати нові надбання в розвитку мистецтва, які були б його продовженням, щоб не оставатись у замкненому колі. Він не любить стаґнації і застою, ані прямування до нього, бо це має запах мертвеччини, а мистецтво на протязі історії людства все було творчо-живим. З картин Ю. Соловія випливає саме така філософія його мистецької творчости.

Не в одного глядача картини Ю. Соловія викликають різноманітні враження, асоціяції й почування, включно до незадоволення, бо його картини не такі, якби глядачеві хотілось бачити. Незалежно від цього, ці ж картини заставляють глядача не до байдужого оглядання, але глибокої застанови. В пам'яті остаються розвішені полотна і на них з рутиною накладені мазки фарби, які зображують розп'яття, овінчану терням голову, маршуючу людину чи щось інше. При цьому виринають питання, чому власне автор їх так намалював, чому це вийшло не симетрично і т. д. Це заставляє глядача більше призадуматись і шукати певних причин. Доречі, сьогодні не тільки по галеріях і музеях можна бачити того типу картини, але також і в приватних домах.

Картини Ю. Соловія відрізняються від багатьох інших малярів, в них виразно помітна буйна уява мистця, що є одним з основних і важливих вартостей у всій мистецькій творчості. В його картинах, і в минулому і в сучасному, переважає релігійна тематика. Серед виставлених 9-ти картин 5 було з релігійною тематикою. Кольористика відмінна, часто помітні контрасти, які мають у собі належну символіку зображених об'єктів. Оглядаючи картини мистця, можна бути втомленим від багатої експресії і від іншого зображення представлених ідей, які заставляють призадуматись над творчістю.

Виставку Ю. Соловія, крім української публіки, відвідало багато чужинців. Під час одного з вечорів, який був присвячений зустрічі глядачів з мистцем, було велике зацікавлення виставленими новими працями мистця. Серед присутніх було багато чужинців, які з цікавістю оглядали картини. В ґалерії було переповнення, що годі було з перспективи оглядати картини.

Останню виставку Ю. Соловія слід назвати черговим осягом його творчости, і незаступимим вкладом в розвиток українського образотворчого мистецтва.

Микола Галів

Короткі вістки

● Колишній адмірал ЗДА Ален Г. Кірк, призначений амбасадором до націоналістичного Китаю, вручив свої вірчі грамоти президентові нац. Китаю генераліссімусові Чіянг Кайшекові. У своїй промові під час передачі грамот адмірал Кірк заявив, що він діятиме згідно з волею американського народу, Конґресу і Президента і що і приятелі і вороги мусять усвідомлювати, що американський уряд рішений дотримувати своїх зобов'язань супроти Китайської Республіки.

● Державний департамент шукає за відповідною особою, яка могла б грати в шахи з новим совєтським амбасадором Анатолієм Добриніним, який просив департамент поручити йому якогось американського шахіста. Шахіст мав би бути з дипломатичних кол і добрим грачем.

Українознавча Школа СУМА-ООЧСУ в Шикаґо — Далекий Південь

Українська громада на далекому півдні Шикаґа пережила в неділю, 17-го червня радісну врочистість — закінчення навчального року своєї Українознавчої Школи СУМА - ООЧСУ.

В часі молебнів, що їх відслужили у своїх парафіяльних церквах оба катехити школи, о. Ізидор Когут та о. Орест Кулик, молодь із вдячністю помолилася Всевишньому за щасливе, успішне закінчення цілорічної праці.

У пообідній порі зійшлися до домівки СУМА - ООЧСУ представники СУМА, ООЧСУ, батьки учнів, учителі, вся шкільна молодь та численні громадяни, щоб спільно відзначили цю врочистість в житті нашого доросту.

Програму відкрив голова Батьківського Комітету, п. Микита Семків. Голова Осередку СУМА ім. Крут, Григорій Чомко, вітав присутніх від імени СУМА і ООЧСУ, тобто обох товариств, що були основоположниками нашої Школи ще в 1951 році та ввесь час піклуються нею морально й матеріяльно. У зверненні до дітей і молоді бажав їм гарного відпочинку на сумівських таборах та закликав до читання українських книжок і вживання української мови в щоденному житті.

Діловий звіт з діяльности Школи подав директор школи проф. Юрій Сидорович. У звіті звертав він увагу на структуральний розвиток Школи, що впродовж 4 років подвоїла число своїх учнів до 62, тепер має 6 кляс, і затруднювала в поточному році 7 учительських сил, у тому числі катехитів обох українських віровизнань. Навчання вели в 1961-2 році такі учительські сили у двох турнусах, ранньому та пополудневому по 4 години кожен: проф. Юрій Сидорович, — директор школи, о. Ізидор Когут — катехит католицької релігії, о. Орест Кулик — катехит православної релігії, Мирослава Ґалан, д-р Людмила Кодельська, Марія Сайкевич та інж. Антін Гайдук. Особливу увагу присвятив проф. Сидорович справі активної участи Школи в підготовці учнів до участи в сумівському конкурсі шевченкознавства. У закінченні свого звіту проф. Сидорович висловив подяку Осередкові СУМА ім. Крут та 24-му Відділові ООЧСУ, як засновникам і постійним меценатам українознавчої школи за їхню справжню батьківську опіку над Школою, учителями та учнями.

Мистецьку частину виповнили пописи учнівських гуртків мистецької самодіяльности. У програмі: сценічна картина п. з. „Писанки" — пера Мирослави Галан, інсценізація „Ревія літер" — пера Ганни Черінь, гуртова рецитація учнів старших кляс монтажу пера проф. Ю. Сидоровича п. з. Апотеоза ідеології трьох Велетнів Т. Шевченка, Лесі Українки та Івана Франка, сольові декламації, гуртова рецитація середніх кляс — „Привіт вакаціям". Програму збагатила своїм виступом група наймолодшого юнацтва СУМА під проводом Марії Поліщук.

У третій частині програми відбулася врочиста роздача свідоцтв. Управи СУМА та ООЧСУ уфундували книжкові нагороди учням - відмінникам. Золоті похвальні грамоти з тими нагородами одержали такі учні: Орися Івахів, Орест Сайкевич, Григор Коколюс, Лариса Павлинська, Ігор Осудар, Дарія Носенко, Петро Черняк, Леся Окрух, Ірина Сайкевич, Андрій Ріпецький та Роман Куц.

Голова 24-го Відділу ООЧСУ Володимир Савчак від імени Управ СУМА - ООЧСУ подякував отцям і учителям за їх щиру і повну посвяти працю, а група учениць піднесла учителям китиці квітів. Їм також піднесено дарунки від Організацій СУМА - ООЧСУ, Батьківського Комітету та Батьків.

На спеціяльну увагу громадянства заслуговує високопатріотичний вчинок місцевого секретаря 176-го Відділу УНС ім. Т. Шевченка, п. І. В., який пожертвував на потреби Українознавчої Школи суму 56 долярів і 50 центів, одержаних ним як премію за присднання нових членів Со-

ПРЕЗИДЕНТ ВІДКРИВАЄ ЗМАГАННЯ БЕЙЗБОЛУ

Президент Кеннеді кидає перший м'яч під час відкриття 32-их загальних бейзболових змагань, яке відбулося у вівторок 10-го липня ц. р. у Вашинґтоні в присутності 45.000 осіб.

Конґресмени республіканці критикують Кеннеді за становище до поневолених народів

Вашинґтон. — Чотири конґресмени республіканці критикували уряд президента Кеннеді за його становище в справі оборони громадянських прав, за „безділля і м'якість" в справі „поневолених народів" та за те, що уряд заблокував підтримувану республіканцями резолюцію в справі організації постійної Конґресової Комісії в справі поневолених народів. Про це говорив в Конґресі конґресмен республіканець із Кензасу Роберт Ф. Еллсворт, а до нього приєдналися ще конґресмени республіканці Абнер В. Сайбел із Коннектикату, Пітер Г. Домінік із Колорадо і Ф. Бредфорд Морс із Массачусетсу. Конґресмен Сайбел критикував Президента за те, що під час виборчої кампанії обіцяв змінити в ліберальному дусі іміграційний закон, але досі нічого не зробив в цьому напрямку. Конґресмен Еллсворт нарікав на те, що демократичний уряд не здійснив своїх передвиборчих обіцянок в справі оборони громадянських прав негритянського населення. Конґресмен Сайбел сказав, що „американський нарід і світ чекають на те, щоб за шляхетними словами йшли і шляхетні діла".

Стівенсон вимагає обережности в економічній політиці европейського спільного ринку

Женева. — Адлей Е. Стівенсон, голова американської делеґації до Об'єднаних Націй, виступаючи тут у понеділок дня 9-го липня ц. р. на зібранні Економічної і суспільної ради ОН, висловив вимогу, щоб Европейська Економічна Спільнота здійснювала свою позитивну політику у відношенні до новостворених незалежних держав. На думку Стівенсона, новий економічний велетень, що ним став Европейський Спільний Ринок, повинен дотримуватися політики ліберальних і низьких мит і співпрацювати для того, щоб чимскорше вийти із стану захитаної рівноваги у світовій торгівлі. На порядку нарад зібрання Економічної і суспільної ради ОН, на якому промовляв Стівенсон, було обговорення проєкту Декади розвитку ОН, що її головною ціллю мала б бути мобілізація світових засобів для пожвавлення економічного розвитку менш заможних країн. Перша фаза здійснення цього проєкту в 1962-му році вимагала б інвестування яких $156 мільйонів.

Уряд Харчів і Ліків проти книжки „Кальорії не рахуються"

Вашинґтон.— Комісар Уряду Харчів і Ліків Джордж Л. Ларрік оскаржує нюйоркське видавництво „Саймон і Шустер" в тому, що воно видало книжку д-ра Германа Толлера під заг. „Кальорії не рахуються" в тій цілі, щоб зробити рекляму безвартісним піґулкам сафлавер. Цієї книжки видруковано майже два мільйони примірників і вона є довший час так званим бестселером, — її найбільше купують. Уряд здоров'я ствердив, що книжка невірно реклямує ті піґулки як дуже помічні для здоров'я, і тому вона обдурює читачів, тому суд зарядив був конфіскату того видання і тих піґулок. Суд ствердив, що і автор книжки і видавництво мають акції тієї фірми, яка продукує згадані піґулки. Видавництво заперечує твердження комісара Ларріка і твердить, що книжку написав „відомий" лікар, а видавництво видало її в добрій вірі. Представник фармацевтичної фірми, яка продукувала піґулки, стягнув їх з продажу після того, як уряд виступив проти того реклямованого бизнесу.

Президент закликає школи підвищити фізичну вправність молоді

Вашинґтон. — Президент Кеннеді звернувся із закликом до шкільних адміністраторів із новим шкільним роком почати працю над збільшенням фізичної вправности молоді. Президент навів те місце із присланого звіту Радою Фізичної Вправности Молоді, в якому говориться про те, що четвертина з наших 40 мільйонів шкільних дітей не можуть перейти навіть найпростішої програми фізичної вправности. Президент вказав і на те, що „60 відсотків шкільних американських дітей" не беруть участи в щоденній програмі фізичних вправ". Кеннеді не є вдоволений із такого стану, і закликає дирекції шкіл до того, щоб молодь в школах могла фізично вправляти, бо, як виявили переведені проби в минулому році, фізичні вправи в школах значно піднесли фізичну а також і умову вправність молоді.

Чеські комуністи заперечують вістки про усунення президента ЧСР Новотного

Лондон. — Спікер чехословацького „парляменту" Зденек Фірлінґер, що прибув до Англії з десятиденними відвідинами, заперечив рішуче повідомлення західньої преси про те, що чехословацький президент Антонін Новотни усунений із становища президента чехословацької комуністичної держави і що він зник з політичного життя. Фірлінґер назвав ці повідомлення газетними видумками, сфабрикованими для сенсації і заявив, що Новотни далі активний, в доброму здоров'ї і приготовляється до XII-го з'їзду компартії ЧСР. Позиція Новотного у проводі Чехословаччини — за словами Фірлінґера — міцна і непохитна. Водночас із цим Фірлінґер намагався заперечити опінію британських парляментаристів, що чехословацький парлямент не є ніяким парляментом, а тільки фікцією, яка не має нічого спільного із справжньою демократією.

НОВІ ВИДАННЯ

Нова праця про М. Шашкевича

М. Г. Марунчак: Маркіян Шашкевич на тлі доби. Вінніпеґ 1962. Загальна Бібліотека УКТ, 95 стор. з ілюстраціями.

Нова праця д-ра М. Марунчака, — це його деб'ют у ділянці історії української літератури, і треба сказати, деб'ют успішний.

В першій частині праці автор дає глибоку соціологічну аналізу національного й суспільного гнету й духового ренеґатства в Галичині в першій половині 19-го століття — в часах, що попереджували виступ Маркіяна Шашкевича в рамках відомої „Руської Трійці". На тлі доби змальовує формування духового обличчя Шашкевича, його громадсько - політичну й літературну діяльність, „тернистий шлях і віру в Бога й народ", та врешті „тріюмф голошеної ідеї" — національно-літературного відродження.

Друга частина праці дає цінний огляд Шашкевичівських святкувань з нагоди 150-річчя з дня народження Шашкевича в 1961-му році. В цьому огляді наведено дані про ці святкування на Рідних Землях та ідейне викривлювання творчости поета.

В протилежність цьому Шашкевичівські святкування в діяспорі пройшли величаво в Европі і на американському континенті, зокрема в Канаді. Крім концертів, академій і наукових сесій УВАН та НТШ, в Філядельфії перевидано „Русалку Дністрову", появилося багато статтей в українській пресі й журналах. Оригінально й унікатно вшанували Шашкевичівські роковини українці Вінніпеґу. Заходами Т-ва „Рідна Школа" ім. М. Шашкевича й спеціяльного Комітету відновлено пам'ятник Поетові на Пойнт Даґлес і відкрито перший в світі „Парк ім. М. Шашкевича" на місці церкви св. Андрея в одній із найстарших дільниць українського поселення в Вінніпеґу. У зв'язку з роковинами УВАН у Канаді ввела в життя Шашкевичівську Почесну Грамоту і першу таку грамоту вручено п. Петрові Гаврисишинові у Вінніпеґу за його працю для поширення культу М. Шашкевича в Канаді, а зокрема за заслуги при будові Пам'ятника М. Шашкевичеві у Вінніпеґу в 1943-1944 роках. Автор закінчив свою працю таким ствердженням: „Найкраще вшануємо цю величню постать однодушною поставою всіх нас в Україні й в розсіянні, що українська мова, відродженню котрої поет посвятив ціле своє життя, мусить остатися суверенною не тільки на Рідних Землях. Такою хочемо її бачити в родинах українського поселення нашої великої діяспори" (стор. 89).

Треба привітати цінну появу праці д-ра Марунчака. Вона не тільки дає вичерпний образ доби й ролю Шашкевича, як пробудника Галицької України, але приносить перший синтетичний огляд святкування Шашкевичівських роковин у 1961 році.

Яр Рудницький

Успіхи в школі Т. М. Процева

Теодор М. Проців, який народився на еміґрації в Німеччині і разом із батьками прибув до ЗДА, з дуже добрим поступом закінчив народну школу в Ріджвуді на Лонг Айленді, Н. Й., де здобув перше місце між 50 учнями в своїй клясі та дістав відзначаючі висліди з усіх предметів і стипендію на 4 роки до Ст. Френсіс Препаратори Гай Скул в Брукліні. Він і вся його родина є членами 361-го Відділу УНСоюзу.

Т. М. Проців

Повелл — можливий республіканський кандидат на президента

Герші, Па. — Нюгемпширський губернатор республіканець Веслі Повелл, який був головою 54-ої Крайової Конференції Губернаторів, вперше поводився під час цієї Конференції так, як майбутній республіканський кандидат на президента ЗДА в 1964-му році. Він критикував республіканських провідників — голову Республіканського Крайового Комітету конґресмена Вілліяма Е. Міллера з Ню Йорку, сенатора Беррі Ґолдвотера з Арізони та нюйоркського губернатора Нелсона А. Рокефеллера, який також має амбіцію кандидувати в 1964-му році. Повелл виступав також проти Всереспубліканської Конференції, яку пропонував скликати колишній президент Айзенгавер. Про недавні наради республіканських провідників в колиш. президента Айзенгавера, Повелл сказав: „На мою думку ми нічого не зробили в Ґеттисбурґу". Він заявив, що Всереспубліканська Конференція не має в собі репрезентантів всіх партійних груп, а Республіканський Крайовий Комітет складається „не завжди з партійних стейтових провідників".

МекНамара плянує трибільйонову ощадність у видатках на оборону

Вашинґтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара передбачає, що витрати на оборону ЗДА можна буде зменшити на три більйони внаслідок того, що буде краще керівництво, не буде бюрократизму і замовлення будуть давати фірмам на базі широкої конкуренції. МекНамара виявив, що досі заощаджено $750 мільйонів, а впродовж найближчих 5-ох років заощадження винесе коло трьох більйонів долярів. Ця ощадність зовсім не послабить бойової сили війська, — ствердив секретар оборони. МекНамара переслав свій ощадностевий плян Президентові в четвер 5-го липня, і його опублікували аж в суботу 7 липня. З Білого Дому вислали ґратуляції МекНамарі за те, що він без непотрібної витрати фондів зорганізував цій країні „найсолідніщу оборонну силу". Оборонний бюджет запропонований президентом Айзенгавером на фінансовий рік 1961-1962 — $42,910,000,000, а цього фінансового року, який почався 1-го липня 1962-го року, має виносити $48,300,000,000.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 13-го ЛИПНЯ 1962:

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. — Піврічні Збори Т-ва „Січ", Відд. 155, в год. 7:00 веч., в УНДомі, при 766 Стейт Ст. Побір вкладок почнеться вже в год. 6:00 веч. Також приймається зголошення на прогулянку автобусом на „Союзівку". Закликається всіх членів взяти участь. — Управа.

БРУКЛИН, Н. Й. — Важні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 325, в год. 8:00 веч., в УНДомі, під ч. 216 Grand St. — А. Чупа, рек. секр.

СУБОТА, 14-го ЛИПНЯ 1962:

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Побір вкладок Т-ва „Дністер", Відд. 430, від год. 7:30 до 9:30 веч., в Українському Клюбі, при 23 і Бравн вул. та в неділю, 15-го липня ц. р. в Українському Клюбі, при Franklin вул., в год. 11:30 — 1:30 по пол. — О. Вакай.

БЕТЛЕГЕМ, Па. — Місячні Збори Б-ва св. Димитрія, Відд. 288, в год. 7:00 веч., в церковій залі. На Зборах буде роздача чеків-дивіденди. — Д. Мушастий, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні Збори Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 270, в год. 8:00 веч., в УНДомі, при 92-96 Fleet Street. — Ф. Савчук, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні Збори Б-ва св. Володимира, Відд. 130, в год. 8:00 веч., у приміщенні Українських Кат. Ветеранів, при 33 Іст 7-ма вулиця. На Зборах буде видача чеків-дивіденди та звіт з піврічної діяльности Управи. — І. Малець, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Відділу 204, в год. 7:00 веч., в залі УНДому, при 140 2-га Еве., заля ч. 25. — В. Гасій, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Звичайні Місячні Збори Т-ва „Мир", Відд. 324, в год. 7:00 веч. При цьому подаємо до відома, що буде видача чеків-дивіденди. — І. Струк, секр.

ГЕМТРЕМК, Миш. — Місячні Збори Т-ва ім. М. Шашкевича, Відд. 94, в год. 7:00 веч., в залі Укр. Дем. Клюбу, при 2376 Грейлінґ вул. Проситься Шан. Членів прибути на Збори і відібрати свою дивіденду, яку вже має секретар. — Управа.

ГЕМТРЕМК, Миш. — Збори Т-ва „Згода", Відд. 20, в год. 4:30 по пол., в залі Укр. Дем. Клюбу, при 2376 Грейлінґ вулиці. Проситься всіх членів прибути на Збори. — И. Косій, секр.

ШИКАҐО, Илл. — Місячні Збори Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 220, в год. 7:30 веч., в парохіяльній залі, при 50-ій вул. і Полайна. Проситься вирівняти свої залеґлості та вибрати дивіденду. — Гр. Гарасим, секр.

Батьки! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб забезпечити їй кращу будучність, а вашій громаді у вільнім світі нового свідомого члена!

Тарзан, ч. 4870. Звільняють Лявру

THERE WAS ONLY ONE HUMAN BARRIER BETWEEN THE MEN AND THE WOMAN PRISONER. STEALTHILY, TARZAN PREPARED TO REMOVE THE OBSTACLE

MISSION ACCOMPLISHED. NOW TO FREE WILLIAMS WIFE!

Була тільки одна людська перешкода між обидвома чоловіками і жінкою, в'язнем,

і Тарзан приготовлявся безшумно цю перепону знищити.

Виконавши те завдання тепер треба звільнити жінку Вілліямса!